

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus IX. De morosis delectationibus, desideriiis, aliisque pravis affectibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

mittit, quia omnes istæ falsitates simul confirmantur eâdem Dei auctoritate.

CASUS IX.

De morosis delectationibus, desideriis, aliisque pravis affectibus.

*J*ansen circa res turpes varias habuit cogitationes & affectus, 1. Semi-vel plenè deliberatos vel dubios. 2. inefficaces. 3. Delectationes circa modum furti, raptus, adulterii. 4.-5. Desideria circa varia objecta, delectationes morosas, & gloriationes de re illicita jam patrata. 6.-7. Desideria conditionata comedendi carnes, si non esset dies Veneris, occidendi inimicum, si esset Judex, fornicandi, si non esset Sacerdos. 8.-9. Delectationes carnales, & merè spirituales de rebus venereis vel sponte curiositatis, otii & studii gratiâ assumit, vel naturaliter exurgentibus non resistit. 10. Cogitationes turpes aut morosas delectationes putat non distingui specie. 11. Uti nec desideria? Pro resolut.

QUÆR. I. Quid circa affectus voluntatis in i. genere?

R. I. Processus practicus ad peccatum internum ordinariè fit hoc modo: primùm excitatur imaginatio rei delectabilis vel odibilis in phantasia, & inde per sympathiam potentiarum statim fit imaginatio ejusdem, seu cogitatio in intellectu; secundò sequitur motus seu affectio voluntatis, complacentia vel displicentia, delectatio, consensus. Qui motus aliquando sunt delibera-

G

ti,

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. I.

ti, si scilicet fiant cum perfecta cognitione & advertentia intellectûs ad honestatem vel inhonestatem actûs; aliquando omninò sunt indeliberati, eò quòd præveniant omnem advertentiam intellectûs ad honestatem vel malitiam, & hi nunquam sunt peccaminosi, vocanturque motus *primò primi*: motus *secundò primi* fiunt cum obscura, semi-plena & imperfecta advertentia ac deliberatione intellectûs, qualis ferè est in semi-dormientibus, semi-ebriis, consternatis, vehementi passione occupatis, &c. Eiusmodi motus non excedunt peccatum veniale, cum non sint perfectè liberi. Signa autem consensûs imperfecti sunt, 1. Si quis facilè potuerit exequi peccatum, & tamen non fuerit executus. 2. Si reflectens se super priorem actum sentiat in se tristitiam, aversionem, horrorem, &c. secùs, si complaceat, inhæreat, acquiescat. 3. Si animum & propositum firmum, sapiùsque renovatum habeat nunquam peccandi mortaliter, vel non soleat eiusmodi peccata admittere, tunc enim in dubio poterit præsumere pro se, quia vix poterit voluntas consentire in objectum aliàs odio habitum, quin hoc intellectus plenè advertat.

2. *R. II.* Omnis affectus voluntatis vel est efficax, vel inefficax: efficax dicitur, qui conjungitur cum voluntate, proposito vel intentione exequendi id, quod cogitatum est: inefficax est simplex complacentia seu delectatio in objecto cogitato absque voluntate illud exequendi: hæc delectatio dicitur morosa, non quòd requirat moram temporis (uno enim momento perfici potest) sed quòd voluntas post plenam advertentiam ei immoretur, acquiescat & consentiat.

R. III.

De III. Delectatio voluntatis potest esse tri- 3a
plex: 1. Circa ipsam cognitionem rei, quando
motivum delectandi non est res cogitata, quam
animus abhorret & detestatur, sed ipsa cogitatio
veritatis; ita delectatur Theologus, Angelus,
imò Deus ipse in exacta cognitione peccatorum
etiam turpissimorum.

2. Circa modum operis mali, ut si quis ri-
deat casum hominis ebrii, furtum artificiosum,
raptum ingeniosum alienæ sponsæ; non quòd
reverà gaudeat de casu, ebrietate, furto, vel
raptu fœminæ; sed tantum de modo, vel artifi-
cio de se non malo; in materia tamen lubrica
id valde est periculosum, eò quòd delectatio
circa modum tunc facilè transeat in ipsum ob-
jectum ob nimiam naturæ vitiatæ in ejusmodi
objecta propensionem; signum autem, quòd
quis non circa modum vel artificium turpis v. g.
cantilenæ vel discursus, sed circa rem ipsam
delectetur, est, si idem modus & artificium re-
pertum in re honesta eundem non oblectat.

3. Est delectatio circa ipsum objectum ma-
lum, ut si quis sibi complaceat in furto, forni-
catione, mendacio, &c. hæc delectatio semper
est mala, & pro qualitate objecti mortale vel
veniale peccatum. *D. Th. 1. 2. q. 74. a. 8. &*
Ratio est, quòd actus voluntatis specificentur
ab objecto, ergo si objectum delectans sit mor-
taliter vel venialiter malum, etiam voluntaria
delectatio erit talis.

De IV. Affectus efficax voluntatis habet om- 4
nem malitiam, quam cognoscitur habere ob-
jectum volitum, v. g. quis intendit vel propo-
nit furari rem sacram è loco sacro, admittit ma-
litiã furti & duplicis sacrilegii; qui seriò de-
siderat,

siderat, concupiscit, vel intendit fornicari cum persona conjugata, consanguinea, &c. præter fornicationem contrahit malitiam adulterii, incestus &c. Ratio est, quòd affectus efficax tendat in rem, prout à parte rei est consequibilis vel factibilis, ergo attrahit totam malitiam, quæ objecto à parte rei inesse cognoscitur: idem est, si quis gaudeat, delectetur vel gloriatur de re illicita jam patrata; ideòque non sufficit in confessione dicere: gavisus & gloriatus fui de peccato olim commissio, sed debet exprimi species peccati, de quo quis fuit gavisus vel gloriatus, dicendo v. g. gavisus vel gloriatus fui de adulterio, de incestu, de furto rei sacræ. Est communis cum Sporer in Decal. t. 6. c. 6. num. 18. Dixi: de re illicita; nam si quis tantum gloriatur vel delectetur de modo, vel artificio peccati præteriti, tenenda sunt, quæ dixi sup. num. 3.

Econtra affectus inefficax vel delectatio morosa non circa peccatum jam patratum, sed circa objectum delectabile prohibitum, tantum contrahit illam malitiam, à cujus delectabilitate voluntas movetur; potest autem fieri, ut voluntas moveatur à delectabilitate, v. g. copulæ vel formositatis, vel non moveatur, sed potius retrahatur à circumstantia matrimonii, consanguinitatis vel voti, quamvis cognoscat hanc in objecto reperiri, ideòque malitia talis circumstantiæ tunc non contrahitur, & in confessione sufficit dicere: semel me oblectavi in fornicatione cogitata; non exprimendo circumstantiam consanguinitatis; secus si ipsa circumstantia simul oblectasset. Azor l. 4. c. 6. q. 3. Vasq. d. 112. Laym. hic c. 6. num. 15. La Croix L. 6. p. 2. num. 1024. Circumstantia personæ peccantis semper refun-

refun-

refundit suam malitiam, etiam in actus simplicis complacentiæ vel delectationis morosæ, hinc Sacerdos vel Religiosus oblectans se in cogitatione turpi semper admittit sacrilegium, quia ejusmodi circumstantia cohæret personæ peccanti, & exercitè saltem cognoscitur.

QUÆR. II. Quid circa desideria conditionata rei illicitæ?

R. Jam dixi desideria absoluta & efficacia, id est, quæ sunt conjuncta cum voluntate vel proposito exequendi rem illicitam, attrahere omnem malitiam actûs exercendi: circa desideria, affectus & velleitates conditionatas tenenda sunt sequentia.

I. Velle aliquid sub conditione auferente omnem malitiam actûs per intellectum propositi non est peccatum saltem mortale, idque tam in prohibitis jure positivo, ut: *Vellem hodie laborare, si non esset dies festus; vellem comedere carnes, si non esset prohibitum*: quàm in iis, quæ sunt jure naturæ prohibita, sed tamen in certo statu vel circumstantiis honesta & licita, v. g. *vellem tollere alterius bovem, si Deus mihi eum donaret; vellem occidere furem, si essem Judex; vellem habere proprium, si non essem Religiosus; vellem hanc cognoscere, si essem ejus maritus.* Vasq. d. 110. c. 2. Laym. num. 10. Ratio est, quia ejusmodi objecta non desiderantur absolutè & efficaciter, sed tantùm in eo statu, in quo sunt bona & honesta. Dixi: non esse saltem mortale, quia ejusmodi affectus plerumque sunt otiosi & venialiter mali, & ut inquit Cajet. fatua & diabolica tentatio ad peccandum, idque vel maximè in materia luxuriæ, in qua facilè intercurrit actualis delectatio circa objectum turpe conditionatè

volitum, quæ in non conjugatis semper est mortale.

7. 2. Desideria conditionata & quæcunque velleitates sub conditione non auferente malitiam, v. g. *vellem comedere carnes, si haberem, si Superior non adesset, &c.* in materia gravi semper sunt mortale: idem est, si velleitas sit circa objectum in nulla circumstantia licitum, ut: *Vellem adulterari, pejerare, blasphemare, si non esset prohibitum; vellem me vindicare, si essem Iudex vel magnus Princeps.* Ratio est: tum quòd eiusmodi conditio malitiam reverà non auferat; tum quòd hoc sit optare, ut ordo & Lex naturæ immutetur, quod pejus est, quàm velle fornicari. *Laym. l. c.* Si verò id non fiat ex affectu in rem ipsam, sed tantùm animo manifestandi naturæ corruptæ propensionem, nisi Lex eam coërceret, peccatum non est.

8. Quæres. III. Quid in specie circa cogitationes & affectus venereos?

ꝛ. I. Quamvis ex justa causa, v. g. animo studendi, docendi, dolendi licitum sit admittere speculationes vel cogitationes de rebus turpibus, præsertim si id fiat animo per orationem & firmum propositum præmunito, eas tamen admittere ex sola curiositate vel otio circa objecta valde turpia multùm provocantia ad motus vel delectationes turpes est mortale ob periculum consensùs & complacentiæ, neque datur hic parvitas materiæ, ut dicam *Cas. 11. n. 3.*

ꝛ. II. Omnis voluntaria delectatio venerea est mortaliter mala, non tantùm ea, quæ fit in corpore cum commotione spirituum genitalium, & vocatur carnalis; sed etiam merè spiritualis, quæ est in sola voluntate circa objectum turpe absque

que

que motu in corpore; est *communis* cum *S. Thom.* 1. 2. q. 74. a. 8. & Ratio est 1. quia delectatio sumit malitiam ab objecto, sed objectum est graviter malum, non enim hìc datur parvitas materiæ, ergo. 2. Quamvis in delectatione turpi merè spiritali per accidens non oriatur commotio turpis, tamen ponitur id, quod de se est causativum talis motûs, ergo peccatur mortaliter. 3. Si delectatio esset mortaliter mala tantùm ratione commotionis, ergo, si in delectatione circa fornicationem oriatur major commotio, quàm in delectatione circa Sodomiam; majus peccatum erit delectari in fornicatione, quàm Sodomia, quod est absolum à recta ratione.

¶ III. Qui advertit in se exurgere cogitationem, delectationem, affectum vel motum turpem, tenetur ad minus elicere simplicem displicentiam, & cogitationes seu animum aliò divertere, & quamvis circa furtum & similia possit se fortè quis habere negativè, neque complacentiam, neque displicentiam eliciendo; id tamen locum non habet in materia venerea. Ratio est: quòd voluntas naturali inclinatione vehementissimè propendeat in actus venereos, ergo circa eos sibi propositos non potest diu manere suspensa, & si non statim eliciat simplicem saltem displicentiam, vel animum ad alia divertat, erit periculum prolabendi in complacentiam, quale periculum non semper est in aliis materiis: nec sufficit, ut plures volunt, ejusmodi motus contemnere, & in animi constantia confidere; nam non apparet, quomodo ejusmodi contemptus vel animi confidentia removeat omne consentiendi periculum, nisi elicia-

tur aliqua saltem displicentia, & animus aliò convertatur; & talem animi conversionem ad alia præsertim grata, sed honesta objecta esse tutissimum remedium contra tentationes luxuriæ, docent omnes Ascetæ & ipsa experientia. Plerumque tamen non est obligatio ad remedia extraordinaria, disciplinas, cilicia, jejunia, &c. quia tentationes plerumque vinci possunt per alia media, scilicet per dictam animi aversionem, per orationem, per repetita sæpè proposita, occasionum fugam, &c. Dixi *plerumque*, quia, si periculum formalis consensûs aliter tolli non posset, quævis media etiam durissima adhibenda forent, quia talis consensus est intrinsecè malus, ideòque ad eum præcavendum omnia possibile media erunt adhibenda. De actibus externis luxuriæ dicam *Cas. 11. num. 3.*

10. *R.* IV. Delectationes morosæ turpes tunc specie distinguuntur, quando habent objecta in genere moris notabiliter distincta: hinc, si semel delectatus es pollutione, semel fornicatione, semel Sodomîâ, semel tactu turpi, semel aspectu, distinctas specie malitias contraxisti, quia hi actus habent objecta & delectabilitates diversas, ideo non satisfacis dicendo: ter delectavi me in objecto turpi, sed addere debes species infimas, dicendo: semel morosè delectavi me in tactu turpi, semel in aspectu, in imaginata pollutione, fornicatione, Sodomia, &c. Imò addere debes, an delectatio fuerit circa tactum, aspectum, &c. cum simili sexu, an cum diverso, quia hi actus specie distinguuntur, cum sint ejusdem naturæ cum actibus perfectis sive consummatis, ad quos referuntur. Non tamen opus est exprimere commotionem genitalium, si quæ secuta est, cum enim

enim

enim illa connaturaliter semper comitetur delectationem internam, satis intelligitur expressâ delectatione internâ; econtrâ si sequatur tactus, pollutio vel periculum pollutionis, hæc exprimi debent; quia, cum hæc possint non sequi, non intelliguntur explicato solo actu interno.

R. V. Desideria turpiter aspiciendi, tangendi, fornicandi distinguuntur specie non tantum à morosa delectatione de illis objectis, sed etiam singula ab invicem, quia tendunt in ista objecta prout à parte rei ponenda; sed, si à parte rei ponerentur, distinguerentur specie, uti patet, ergo. Hinc non sufficit dicere in Confessione: ter desideravi aliquid turpe, sed dicere debet: semel desideravi aspicere, semel tangere, semel fornicari: item si semel se oblectavit in fornicatione, & semel desideravit, malè fatetur, si dicat, se bis habuisse cogitationem turpem, sed dicere debet: semel oblectatus sum in fornicatione, & semel desideravi.

Ex his patet nunquam ritè fieri Confessionem, si dicatur: me oblectavi cogitationibus obscœnis, habui cogitationes turpes vel venereas, &c. quod tamen obvium est tam inter doctos, quàm indoctos; præterquam enim, quòd addi debeat, an fuerint desideria, an solùm cogitationes morosæ seu affectus inefficaces, etiam semper exprimi debent objecta, circa quæ illæ cogitationes versabantur, à quibus & delectabilitatem trahebant; si enim hæc objecta sint in se & sua malitia specie morali distincta, etiam cogitationes (sive efficaces, sive inefficaces) circa ea versantes sunt specie distincta peccata, cum omnem malitiam suam sumant ab objectis; & sicut quis malè confiteretur, dicendo: feci opera tur-

pia, sic pariter dicendo: habui cogitationes turpes. An verò omnes circumstantiæ objecti, scilicet personæ consanguinitas, votum, &c. exprimi debeant, dixi suprâ n. 5. nec hîc propriè attingitur; quia omnes circumstantiæ non habent specialem delectabilitatem, à qua voluntas semper moveatur, qualem tamen habent objecta directa enumerata, tactus, aspectus, fornicatio, Sodomia, bestialitas, &c. Resolutio casûs patet ex dictis.

C A S U S X.

De peccato mortali & veniali.

KRantius dubitat. 1. *Quid sit mortale, veniale?* 2. *Qualiter mortale possit fieri veniale.* 3. *Quid de veniali & parato vitare sola mortalia.* 4.-5. *Qualiter veniale per accidens fiat mortale; & quid de contemnente rem preceptam velut levem, imprudenter impositam.* 6. *Quid de contemptu formali?* 7. *An sub mortali præcipi possit res levis?* 8. *Quid de Religioso, qui suo exemplo alios pertrahit ad fractionem disciplina?* Pro resolut.

- I. **QUÆR. I.** Quid circa peccatum mortale?
R. Sequentia. 1. Certum est omnia peccata non esse æqualia, dicitur enim Joannis 19. *Qui me tradidit tibi, majus peccatum habet*: pariter fide certum est dari peccata mortalia, nam homo per malitiam occidit animam suam. Sap. 26. *Stipendium peccati mors.* Rom. 6.
 2. Mortale peccatum est, quod ob suâ deformitatem solvit cum Deo amicitiam, mereturque

pos-